

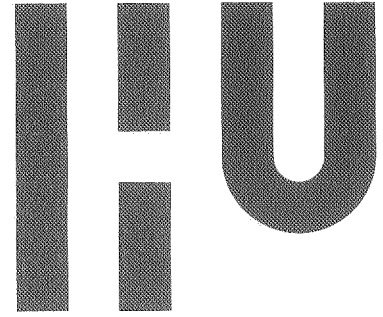
Ons kenmerk
O&O/AdJ-YH/2008-134

Onderwerp
Pilot kwaliteitszorgonderzoek

Datum
26 juni 2008

Bijlagen
3

Kopie aan	
Ontv. dd	- 1 JULI 2008
Te beh. door	cu4
Antw. dd	
N:	091

Bestuur van de Stichting Kennisontwikkeling HBO
Postbus 123
2501 CC DEN HAAG

**HOGESCHOOL
UTRECHT**

Postbus 573
3500 AN
Utrecht

Tel 030 230 81 08
Fax 030 230 83 99
www.hu.nl

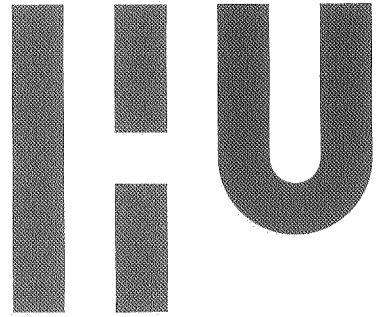
Geacht bestuur,

In 2007 heeft u in het kader van kwaliteitszorg onderzoek middelen beschikbaar gesteld voor een pilot van Hogeschool Utrecht. Bijgaand sturen we u de resultaten van deze pilot en het *Protocol Kwaliteitszorg Onderzoek HU 2008 – 2014. sci_Questevaluatie van de kenniscentra* waarmee wij de komende jaren het onderzoek binnen onze kenniscentra monitoren. Eerder ontving u van ons de rapportage van ons gezamenlijk project met Fontys Hogescholen en De Haagse Hogeschool.

In oktober 2007 heeft de HBO-raad het *Brancheprotocol kwaliteitszorg onderzoek (BKO) 2009-2015* vastgesteld waarin wordt uitgegaan van drie lagen: de interne kwaliteitszorgsystemen van de instellingen, de externe validatie van de interne systemen en een landelijke monitoring. Hogeschool Utrecht heeft wat betreft de interne kwaliteitszorg van het onderzoek gekozen voor de methode sci_Quest. Deze methode sluit aan bij het kader van het brancheprotocol en bij de vier oorspronkelijke doelstellingen voor de lectoraten: kennisontwikkeling/onderzoek, kenniscirculatie, curriculumontwikkeling en professionalisering docenten. Het kwaliteitszorgsysteem is ingericht vanuit een ontwikkelingsperspectief; er wordt zowel verantwoording afgelegd over de activiteiten in de planperiode als een verbeteringsperspectief geboden.

De sci_Questmethodiek is sterk missiegedreven en gericht op de buitenwereld. Het evaluatiesysteem kent grofweg vier onderdelen: het kenniscentrum stelt een zelfevaluatie op, stakeholders worden gevraagd naar hun ervaringen met het kenniscentrum, het kenniscentrum schrijft aan de hand van de geleverde input een zelfreflectie en een externe commissie beoordeelt de werkzaamheden en toekomstperspectieven van het kenniscentrum in een openbaar rapport. In de zelfevaluatie wordt beschreven hoe het kenniscentrum en de lectoraten hun missie hebben ingevuld en gerealiseerd en wat daarvan het effect is in de domeinen professionele praktijk, onderwijs en scholing en wetenschap/onderzoek.

Inmiddels zijn binnen Hogeschool Utrecht twee pilots uitgevoerd, waarin de sci_Questmethodiek nader is toegespitst op het werk van de lectoraten en kenniscentra binnen het hbo. Aan de hand van die ervaringen is de methodiek bijgesteld. De rapportages van de twee externe evaluatiecommissies zijn bijgevoegd.

Datum
26 juni 2008

De komende vijf jaar zullen alle kenniscentra van Hogeschool Utrecht worden geëvalueerd aan de hand van bijgevoegd protocol. Uitgangspunt is dat eens in de zes jaar ieder kenniscentrum wordt geëvalueerd door een externe evaluatiecommissie, halverwege deze periode wordt een *midterm review* opgesteld.

Hoogachtend,

Prof. mr. H.M. de Jong
Lid College van Bestuur

Bijlagen:

- Protocol Kwaliteitszorg Onderzoek HU 2008 – 2014. sci_Questevaluatie van de kenniscentra;
- Evaluatie lectoraten 'Lesgeven in de multiculturele school' en 'Gedragsproblemen in de klas';
- Evaluatie Kenniscentrum Innovatie van Zorgverlening.

Auteur

SBV-Q en O&O

Inlichtingen

ben.vanschijndel@hu.nl; alice.boots@hu.nl;
annelies.dejeu@hu.nl

Datum

juni 2008

Versie

definitief

© Hogeschool Utrecht,
Utrecht, 2008

Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudigen voor eigen gebruik
of intern gebruik is toegestaan.

**Protocol
Kwaliteitszorg
Onderzoek HU
2008 – 2014.
sci_Questevaluatie van
de Kenniscentra**

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Doelen	5
3	sci_Questmethodiek	6
4	Procedure externe beoordeling	9
5	Beoordelingskader en toelichting zelfevaluatie	11
6	Begrippenlijst	17
7	Literatuur	19

1. Inleiding

Onderzoek aan het hbo

Onderzoek aan het hbo richt zich op innovatie van de beroepspraktijk en is nauw verweven met het onderwijs. Kernbegrippen zijn kennisontwikkeling en kenniscirculatie. Deze kennis komt voort uit maatschappelijke behoeften, is gericht op de professionalisering van de beroepspraktijk en voldoet aan internationaal gangbare methodische vereisten.

In dialoog met de beroepspraktijk formuleren lectoren en kenniscentra onderzoeksvragen die ten doel hebben een bijdrage te leveren aan de innovatie van die beroepspraktijk. Tegelijkertijd is het onderzoek verweven met het onderwijs en streeft het er naar dit onderwijs te vernieuwen en te verbeteren. Gebruikmakend van kennis uit het werkveld voegen onderzoekers binnen het hbo daaraan middels onderzoek innovatieve kennis toe die de beroepspraktijk verder kan brengen. Hiermee begeeft het onderzoek zich tegen de grenzen van bestaande kennis, er wordt gereflecteerd op bestaande en nieuwe kennis en vervolgens wordt het eigen handelen en het handelen in de beroepspraktijk aangepast. Onderzoek aan het hbo is te beschetsen als experimenterend en tegelijkertijd generaliserend; de kennis die wordt opgebouwd is niet bedoeld voor één specifieke situatie en wil codificerend zijn. Het onderzoek toetst empirisch onderliggende theorieën.

De Hogeschool Utrecht onderschrijft de landelijke afspraken die zijn gemaakt zijn gemaakt ten aanzien van wetenschappelijke kwaliteit.

Het verrichten van onderzoek is een relatief nieuwe taak van hogescholen. De eerste lectoren werden in 2001 geïntroduceerd. Een jaar later benoemde de Hogeschool Utrecht haar eerste lectoren en inmiddels is hun aantal gestegen tot meer dan 40. Op basis van het adagium focus en massa hebben de lectoraten binnen de HU met ingang van 2007 hun krachten gebundeld in facultaire kenniscentra.

Brancheprotocol HBO-raad

In oktober 2007 heeft de HBO-raad het *Brancheprotocol kwaliteitszorg onderzoek (BKO) 2009-2015* vastgesteld waarin wordt uitgegaan van drie lagen: de interne kwaliteitszorgsystemen van de instellingen, de externe validatie van de interne systemen en een landelijke monitoring. De HU heeft wat betreft de interne kwaliteitszorg van het onderzoek gekozen voor de methode sci_Quest, een evaluatietechniek die oorspronkelijk is ontwikkeld om de performance van wetenschappelijk onderzoek in haar maatschappelijke context te bepalen. Deze methode sluit aan bij het kader van het brancheprotocol en bij de vier oorspronkelijke doelstellingen voor de lectoraten: kennisontwikkeling/onderzoek, kenniscirculatie, curriculumontwikkeling en professionalisering docenten.

Het kwaliteitszorgsysteem is ingericht vanuit een ontwikkelingsperspectief; er wordt verantwoording afgelegd over de activiteiten in de planperiode, en de mogelijkheden tot verbetering worden geschetst voor wat betreft de inhoud van het onderzoek, de relatie tussen het onderzoek en het onderwijs, de relatie tussen het onderzoek en de beroepspraktijk, het leiderschap en het management. De resultaten van de evaluaties geven dus ook mede richting aan de ontwikkeling van de kwaliteit van onderzoek en steunen het College van Bestuur, de faculteitsdirecties, de kenniscentra, de lectoren en de lectoraten bij het maken van keuzes op het gebied van inhoud, management en bestuur in de (nabije) toekomst.

sci_Questmethodiek

De sci_Questmethodiek is sterk missiegedreven en gericht op de buitenwereld. Het evaluatiesysteem kent grofweg vier onderdelen: het kenniscentrum stelt een zelfevaluatie op, stakeholders worden gevraagd naar hun ervaringen met het kenniscentrum, het kenniscentrum schrijft aan de hand van de geleverde input een zelfreflectie en een externe commissie beoordeelt de werkzaamheden en toekomstperspectieven van het kenniscentrum in een openbaar rapport.

Aggregatieniveau

Het aggregatieniveau waarop de evaluaties van het onderzoek binnen de HU plaatsvinden, is het kenniscentrum. Daarbinnen is ook specifieke aandacht voor de rol die de lectoren innemen en hun sturende rol.

Opdrachtgever

Het College van Bestuur van de Hogeschool Utrecht is opdrachtgever van en verantwoordelijk voor de evaluaties.

2. Doelen

Verantwoording, verbetering en sturing

Het onderzoek aan hogescholen wordt zowel gefinancierd uit publieke als uit private middelen. Over onderzoeksactiviteiten en daarmee de besteding van deze middelen wordt binnen de HU op verschillende manieren verantwoording afgelegd; tegelijkertijd wordt ook altijd gekeken naar verbetering van de resultaten. Het kenniscentrum wordt eens in de zes jaar geëvalueerd door een externe beoordelingscommissie, halverwege deze periode wordt een *mid-term review* opgesteld. Alle lectoraten beschrijven bovendien jaarlijks hun output. In de bestuurlijke managementoverleggen van het College van Bestuur met de faculteitsdirecties worden de opbrengsten van deze evaluaties besproken, evenals de voornemens voor de komende jaren. Tot slot worden alle lectoren ieder jaar beoordeeld als onderdeel van de RGW-cyclus en wordt na vier jaar bepaald of een lectoraat wordt voortgezet.

De informatie die voor deze verschillende evaluaties wordt gevraagd, wordt aan de hand van de sci-Questmethodiek zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Leidend in de evaluaties van het onderzoek zijn verantwoording, verbetering en sturing, voor wat betreft de inhoud van het onderzoek, de organisatie ervan en het management.

Beoordeling van het kenniscentrum

De beoordeling van het kenniscentrum richt zich op de inhoudelijke prestaties van het kenniscentrum in de domeinen professionele praktijk, onderwijs en scholing, en wetenschap/onderzoek en op het management en onderzoeksbeleid van het kenniscentrum en het leiderschap van de lectoraten. Evaluaties ondersteunen de ontwikkeling van onze kennis- en onderzoeksfunctie en geven concrete handvatten voor verbetering en nadere koersbepaling.

Tijdens de beoordeling van het kenniscentrum wordt zowel naar het verleden als naar de toekomst gekeken. De beoordeling kent twee onderdelen:

- beoordelen van de activiteiten in de planperiode;
- richting geven aan de ontwikkeling van de kennisfunctie van het kenniscentrum.

Planperiode

De externe beoordeling van een kenniscentrum vindt eens in de zes jaar plaats. Om de drie jaar wordt een zelfevaluatie geschreven die onderwerp van gesprek is in het overleg met het College van Bestuur.

3. sci_Questmethodiek

Missiegedreven

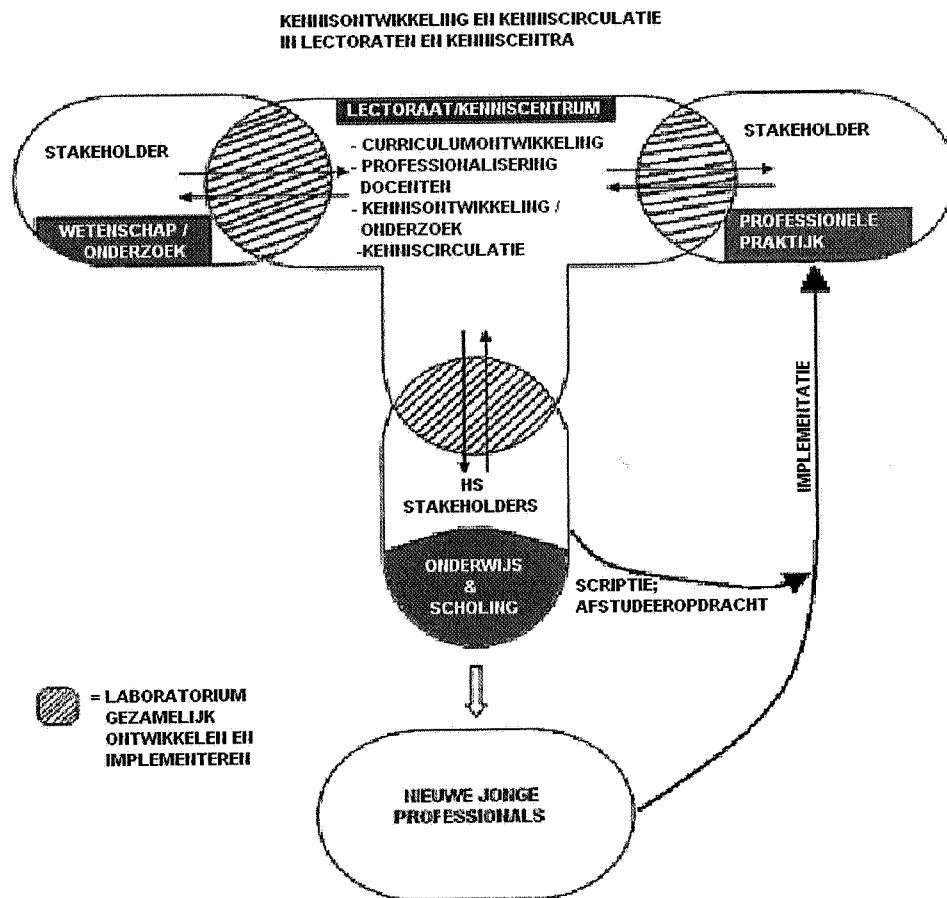
De sci_Questmethodiek is sterk missiegedreven en gericht op de buitenwereld. Uitgangspunt voor dit evaluatie-instrument is dat onderzoek en kennisproductie plaatsvinden in diverse contexten en domeinen. Binnen die domeinen kunnen de criteria voor bijvoorbeeld relevantie, validatie, gebruik, reputatie en financiering verschillen; er is sprake van een pluriform kwaliteitsbegrip. Kenniscentra en lectoraten hebben een strategie in de oriëntatie op die domeinen en ontwikkelen een eigen activiteitenprofiel.

Domeinen

De kenniscentra van de HU worden geëvalueerd op drie domeinen:

- professionele praktijk;
- onderwijs en scholing;
- wetenschap/onderzoek.

Deze drie domeinen corresponderen met de opdrachten die aan de lectoraten worden gesteld: externe oriëntatie en kenniscirculatie, kennisontwikkeling en onderzoek, curriculumvernieuwing en professionalisering van docenten.

In voorgaand figuur zijn de werkzaamheden van het kenniscentrum en de lectoraten in verbinding gebracht met de drie domeinen waarop zij werken en de opdrachten die aan hen worden gesteld. Wil het kenniscentrum haar werkzaamheden goed uitvoeren, dan zijn de interacties met de stakeholders in alle drie de domeinen belangrijk. Het snijvlak waar deze interacties plaatsvinden, zijn in de figuur laboratoria genoemd; in ieder laboratorium wordt gebracht en gehaald.

Zo brengt bijvoorbeeld de professionele praktijk onderzoeksvragen naar het lectoraat. Middels onderzoek en kennisoverdracht draagt het lectoraat bij aan de het oplossen van hun vragen. Vervolgens kunnen vernieuwingen in de beroepspraktijk, eventueel gecombineerd met wetenschappelijke kennis en aangevuld met eigen onderzoek, innoverend doorwerken naar het eigen onderwijs en bijdragen aan de professionalisering van docenten.

Bij een succesvol kenniscentrum vinden er niet alleen interacties plaats met de drie afzonderlijke domeinen, maar worden alle activiteiten met elkaar in verband gebracht.

Pijlers

Pijlers voor de evaluatie zijn:

- de vanuit de missie gerealiseerde output van het kenniscentrum en de lectoraten op de drie domeinen;
- de betrokkenheid en waardering van stakeholders in de drie domeinen;
- de positionering van het lectoraat in inhoudelijke en bestuurlijke netwerken.
- de vitaliteit van het kenniscentrum en de lectoraten;
- de aansturing en management op het niveau van het kenniscentrum en de lectoraten;
- de inbedding van het kenniscentrum en de lectoraten in de faculteit en hogeschool;

Zelfevaluatie

Ten behoeve van de beoordeling door een externe commissie stelt het kenniscentrum een zelfevaluatie op. Hierin wordt beschreven hoe het kenniscentrum en de lectoraten hun missie in de planperiode hebben ingevuld en gerealiseerd en wat daarvan het effect is in drie domeinen: professionele praktijk, onderwijs en scholing en wetenschap/onderzoek. Aanvullend worden stakeholders gevraagd naar hun oordeel over het inhoudelijk functioneren van het kenniscentrum en de lectoraten. Tot slot reflecteert het kenniscentrum op zowel de behaalde resultaten als op de input van de stakeholders.

De zelfevaluatie bestaat uit vijf onderdelen:

- *missie, management en organisatie*

Beschreven worden de missie en het profiel van het kenniscentrum en de lectoraten, de wijze waarop het management is ingericht en de inbedding van het kenniscentrum in de gehele faculteit en het HRM-beleid van het kenniscentrum.

- *activiteiten en resultaten*
 - o domein professionele praktijk
 - o domein onderwijs en scholing
 - o domein wetenschap/onderzoek

Aan de hand van de domeinen beschrijven het kenniscentrum en de lectoraten hun externe gerichtheid in netwerken en hun output.

- *ontwikkelingen*

Het kenniscentrum en de lectoraten geven inzicht in de ontwikkelingen in de planperiode, bijvoorbeeld voor wat betreft inhoudelijke koerswijzingen, impact van externe invloeden en de personele samenstelling.

- *stakeholderanalyse*

Het kenniscentrum en de lectoraten brengen de gebruikersomgeving in kaart en (een deel van) deze stakeholders wordt gevraagd naar hun waardering voor de werkzaamheden van het kenniscentrum. De wijze waarop informatie wordt vergaard is vrij. Inmiddels is ervaring opgedaan met vragenlijsten, één op één interviews en panelgesprekken.

- *zelfreflectie*

Het kenniscentrum en de lectoraten reflecteren op de vraag in hoeverre de in de missie geformuleerde doelstellingen zijn gerealiseerd en op de uitkomsten van het stakeholderonderzoek.

Nadere toelichting bij het beoordelingskader en een toelichting bij het opstellen van de zelfevaluatie staat beschreven in hoofdstuk 5.

4. Procedure externe beoordeling

Opdracht externe beoordelingscommissie

De rapportage in de zelfevaluatie - aangevuld met jaarverslagen en sleutelpublicaties - vormt de input voor een dialoog van het kenniscentrum en de lectoraten met een externe beoordelingscommissie.

De externe beoordelingscommissie heeft een tweeledige opdracht:

1. De commissie evalueert het kenniscentrum en de lectoraten aan de hand van de domeinen:

- professionele praktijk;
- onderwijs en scholing;
- wetenschap/onderzoek.

De commissie verbindt aan haar oordeel een normering, zowel voor wat betreft A) de drie domeinen, als voor B) het kenniscentrum in het algemeen.

2. In haar advies geeft de commissie mede richting aan de verdere ontwikkeling van de kennisfunctie binnen het kenniscentrum op het gebied van de drie domeinen. Zij signaleert sterkten en zwakten, levert input voor verbeterplannen en draagt bij aan de agenda van het kenniscentrum en de lectoraten voor de komende jaren.

Tevens geeft zij haar visie op de ontwikkeling van de kennisfunctie in de Hogeschool Utrecht.

Profiel en expertise van de externe beoordelingscommissie

De beoordeling van het kenniscentrum vindt plaats door een externe, onafhankelijke commissie van onbesproken statuur en met internationaal aanzien. Deze commissie bestaat uit minimaal drie personen, waaronder de voorzitter. Het gaat om 'critical friends', gerenommeerde peers (collegalectoren van andere hogescholen) en stakeholders die nationaal en internationaal een vooraanstaande functie hebben op het vakgebied van het kenniscentrum. Ze fungeren onafhankelijk van het te evalueren kenniscentrum. De commissie overziet het vakgebied op de domeinen professionele praktijk, onderwijs en onderzoek/wetenschap en kan uitspraken doen over de invulling van het kenniscentrum en de opdrachten van de lectoraten, ook in vergelijking met soortgelijke kenniscentra en lectoraten in Nederland of daarbuiten.

Vooralsnog nodigt het College van Bestuur de evaluatiecommissie uit en installeert zij de leden, faculteiten kunnen hiervoor kandidaten aandragen. In de toekomst zal bij onderzoeksevaluaties samenwerking worden gezocht met partnerhogescholen. Samenstelling van de externe beoordelingscommissie kan dan eventueel worden uitbesteed.

Vorbereiding externe beoordelingscommissie

Ten behoeve van de werkzaamheden van de externe beoordelingscommissie stelt het kenniscentrum een protocol op waarin onder meer de opdracht voor de commissie, de te evalueren onderdelen en het profiel en de expertise van de commissie staan beschreven. Dit protocol wordt vastgesteld door het College van Bestuur en vervolgens besproken met de voorzitter van de commissie. Tevens stelt het kenniscentrum een programmavoorstel op dat door de faculteitsdirecteur ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het College van Bestuur. Vervolgens wordt hierover overleg gevoerd met de voorzitter van de externe beoordelingscommissie. De voorzitter beslist over het definitieve programma.

Ter oriëntatie van het bezoek ontvangt de externe beoordelingscommissie uiterlijk drie weken voor het bezoek:

- de sci_Quest evaluatie van het kenniscentrum;
- de jaarverslagen van de lectoraten van het afgelopen jaar;
- sleutelpublicaties.

Aanvullende informatie kan via internet beschikbaar worden gesteld. Indien de commissie extra materiaal wil ontvangen, maakt de voorzitter dit uiterlijk één week voor het bezoek bekend.

Programma bezoek externe beoordelingscommissie

De externe beoordelingscommissie brengt een bezoek aan het kenniscentrum. Aan het begin van het bezoek installeert (een vertegenwoordiger van) het College van Bestuur de externe beoordelingscommissie in aanwezigheid van de faculteitsdirecteur.

Gedurende het bezoek spreekt de commissie met:

- lectoren;
- leden van het kenniscentrum;
- studenten;
- interne stakeholders;
- externe stakeholders;
- de faculteitsdirecteur van de betreffende faculteit;
- (een vertegenwoordiger van) het College van Bestuur.

In de zelfevaluatie zijn lijsten opgenomen met de belangrijkste stakeholders per domein. De commissie maakt een keuze met wie van hen zij tijdens het bezoek in gesprek wil gaan. De faculteit levert de commissie korte beschrijvende cv's van alle gesprekspartners.

Aan het eind van het bezoek presenteert de commissie in een openbare bijeenkomst kort haar voorlopige bevindingen.

Verslaglegging

Op basis van de aangeleverde stukken en de gesprekken tijdens het bezoek formuleert de commissie haar oordeel en advies in een rapport. Om feitelijke onjuistheden te vermijden, legt de commissie het conceptrapport vertrouwelijk voor aan de faculteitsdirectie en het kenniscentrum. Vervolgens biedt de commissie het rapport aan het College van Bestuur aan. Het College van Bestuur bespreekt het rapport en maakt het zonder wijzigingen openbaar. Daarna wordt de commissie van haar taak ontheven. Het College van Bestuur bespreekt het oordeel van de commissie en de consequenties ervan in bestuurlijk overleg met de faculteitsdirectie. De faculteitsdirectie voegt een schriftelijke reactie toe aan het oordeel van de commissie. In het beoordelingsrapport wordt geen vertrouwelijke informatie opgenomen. Indien nodig informeert de voorzitter van de commissie de faculteitsdirecteur en het College van Bestuur in een afzonderlijke brief.

Het College van Bestuur stelt een exemplaar van het rapport beschikbaar aan de validatiecommissie Kwaliteitszorg Onderzoek van de HBO-raad.

Secretariaat

De commissie wordt bijgestaan door een secretaris. De secretaris fungeert voor de commissie als aanspreekpunt voor vragen naar de hogeschool en het kenniscentrum. De secretaris verzorgt alle rapportages.

5. Beoordelingskader en toelichting zelfevaluatie

Voor de externe beoordeling en de *midterm review* stelt het kenniscentrum een zelfevaluatie op. De zelfevaluatie biedt zowel inzicht in het functioneren van het kenniscentrum als geheel als in de lectoraten. Dit hoofdstuk bevat het beoordelingskader in vragen (vetgedrukt); ten behoeve van het opstellen van de zelfevaluatie wordt per vraag een toelichting gegeven. De zelfevaluatie wordt aan de hand van de vragen opgesteld, als een lopend verhaal. Indien gewenst, kunnen vragen in de zelfevaluatie worden samengevoegd, gecombineerd of hergegroepeerd. Doel van de zelfevaluatie is dat de externe beoordelingscommissie goed zicht krijgt op de activiteiten en output van het kenniscentrum in relatie tot de missie. Kwantitatieve gegevens worden verwerkt in bijlagen bij de zelfevaluatie.

Hoofdstuk 1: missie, management en organisatie

In dit hoofdstuk worden de missie en het profiel van het kenniscentrum en de lectoraten beschreven, evenals de wijze waarop het management is ingericht, de inbedding van het kenniscentrum in de gehele faculteit en het HRM-beleid van het kenniscentrum.

Als achterliggende documentatie kan onder meer gebruik worden gemaakt van:

- Strategisch plan Hogeschool Utrecht;
- Notities over missie en strategie en jaarplannen van het kenniscentrum;
- Structuurrapporten, jaarplannen en jaarverslagen van de lectoraten;
- Managementcontracten van het kenniscentrum en de lectoraten;
- Communicatieplannen van het kenniscentrum en de lectoraten.

1 Missie van het kenniscentrum

Omdat de output van het kenniscentrum wordt geëvalueerd in relatie tot haar missie, start de zelfevaluatie met een uitvoerige beschrijving van de extern ingegeven missie van het kenniscentrum en de lectoraten en hoe men zich daarmee verhoudt tot de eigen faculteit en de Hogeschool Utrecht. Dit zelfbeeld biedt de achtergrond voor de evaluatie van de activiteiten van het kenniscentrum. Beschreven wordt hoe men zich richt op de domeinen professionele praktijk, onderwijs en scholing en wetenschap/onderzoek en hoe men de missie en werkzaamheden van het kenniscentrum blijft toetsen aan de inzichten van de stakeholders. Indien in- of externe (maatschappelijke) ontwikkelingen hebben geleid tot bijstelling van de missie wordt dit eveneens beschreven.

1.1 Hoe luidt de missie van het kenniscentrum?

1.2 Welke bijdrage levert de missie van het kenniscentrum aan de onderzoeksmissie van de faculteit en de Hogeschool Utrecht?

1.3 Wat is de onderlinge samenhang tussen de missie van het kenniscentrum en de lectoraten?

1.4 Wat houdt de missie van het kenniscentrum in voor de domeinen professionele praktijk, onderwijs en scholing en wetenschap/onderzoek en hoe verhouden de domeinen zich tot elkaar?

1.5 Op welke wijze en met welke regelmaat wordt de actualiteit en de relevantie van de missie van het kenniscentrum en de lectoraten getoetst aan de behoeften van de stakeholders uit de drie domeinen?

2 Profiel van het kenniscentrum

Uitgaand van haar missie beschrijft het kenniscentrum – uitgaand van haar missie – haar profiel. Beschreven worden welke ontwikkelingen zich in het vakgebied voordoen en welke invloed die hebben op

de eigen koers en het benoemen van leergebieden van de lectoraten binnen de drie domeinen. Tevens wordt beschreven hoe de werkzaamheden van de verschillende lectoraten op elkaar zijn afgestemd.

2.1 In hoeverre is de missie van het kenniscentrum sturend voor het benoemen van leergebieden van de lectoraten, de accenten die in het onderzoek zijn aangebracht en de doelgroepen waarop het kenniscentrum zich richt?

3 Management en organisatie

De wijze waarop het kenniscentrum wordt aangestuurd wordt beschreven. Afspraken met de directie over de inpassing van het kenniscentrum in de bestuurscyclus van de faculteit komen aan de orde, evenals de inzet van personen en het ter beschikking stellen van voorzieningen. Tevens wordt aandacht besteed aan de wederzijdse afspraken tussen het kenniscentrum en de onderwijsinstellingen ten aanzien van het onderwijs, gezamenlijke activiteiten en scholing van docenten. Ook de wijze waarop men samenwerkt en communiceert over producten en activiteiten met stakeholders binnen en buiten de HU is een punt van aandacht. Tot slot beschrijft het kenniscentrum de resultaten van haar vitaliteit (leiderschap, vermogen tot enthousiasmeren en samenwerken, innovatief vermogen, enzovoorts) en de synergie en samenwerking tussen de lectoraten.

Tot slot wordt inzichtelijk gemaakt wat de basisfinanciering is van het kenniscentrum. Wat is de ruimte uit de rijksbijdrage en wat zet de faculteit in? Extern verworven middelen (2° en 3° geldstroom) komen aan de orde in hoofdstuk 2.

3.1 Wordt de missie van het kenniscentrum en de lectoraten geoperationaliseerd in jaarplannen?

3.2 Zijn jaarplannen en jaarverslagen opgesteld volgens de beleidscyclus: beleid formuleren, uitvoeren, evalueren en bijstellen?

3.3 Hoe is de inbedding van het kenniscentrum in de faculteit is geborgd?

3.4 Hoe communiceert het kenniscentrum over haar activiteiten?

3.5 Waaruit blijkt de onderlinge synergie binnen het kenniscentrum?

3.6 Hoe geven het kenniscentrum en de lectoren blijk van vitaliteit en hoe dragen de leden van het kenniscentrum bij aan die vitaliteit?

3.7 Wat is de basisfinanciering van het kenniscentrum?

4 HRM-beleid

Zichtbaar wordt gemaakt dat ook het personeelsbeleid is afgeleid van de missie. Tevens wordt gevraagd naar de competenties van het kenniscentrum op het gebied van de drie domeinen. Om inzicht te geven in de samenstelling van het kenniscentrum wordt in de bijlagen van zelfevaluatie per lectoraat een overzicht opgenomen van de personele samenstelling.

4.1 Hoe verhoudt de personele samenstelling van het kenniscentrum en de lectoraten zich tot de missie van het kenniscentrum op het gebied van de domeinen professionele praktijk, onderwijs en scholing en wetenschap/onderzoek?

4.2 Hoe ziet het personeelsbeleid van het kenniscentrum er uit? Maak hierbij gebruik van bijvoorbeeld plannen op het gebied van promotiebeleid, werving, selectie en scholing van lectoraatsleden en de mate waarin wordt geanticipeerd op de benodigde en te voorziene kwaliteit en kwantiteit van het kenniscentrum en de lectoraten.

4.3 Waaruit blijkt dat de leden van het kenniscentrum individueel en in teamverband hun onderzoeksexpertise toepassen op het vakgebied en in de kennisketen (kennis ontwikkelen, kennis laten circuleren en kennis implementeren)?

lectoraat y, overzicht over de jaren x tot en met x + 5

naam	titulatuur	functie en rol	jaar x	jaar x + 1	jaar x + 2	enz.
			z fte, periode			

lectoraat y, overzicht over de jaren x tot en met x + 5

	jaar x	jaar x + 1	jaar x + 2	enz.	gemiddeld
Aantal personen					
Aantal fte					

Hoofdstuk 2: activiteiten en resultaten

Dit hoofdstuk behandelt de netwerken en de output van het kenniscentrum en de lectoraten in de drie domeinen: professionele praktijk, onderwijs en scholing en wetenschap/onderzoek. Centraal staat de impact en relevantie van de contacten en de output.

2.1 Domein professionele praktijk

Netwerkvorming

De samenstelling van het netwerk van het kenniscentrum geeft inzicht in de positie die het kenniscentrum en de lectoraten innemen in hun vakgebied op het gebied van professionele praktijk. Beschreven worden de contacten met de belangrijkste partners in het domein professionele praktijk, de reden van samenwerking gekoppeld aan de missie van het kenniscentrum en de opbrengsten ervan.

2.1.1 Hoe is het netwerk van het kenniscentrum samengesteld, wat is het verband met de missie en op welke wijze bevordert dit netwerk de realisatie van de missie in het domein professionele praktijk?

2.1.2 Waaruit blijkt de impact van de netvorming van het kenniscentrum op de ontwikkeling van het domein professionele praktijk.

Output

Het onderzoeksprogramma van het kenniscentrum en de lectoraten wordt afgezet tegen het domein professionele praktijk. Beschreven worden de meest toonaangevende resultaten in het domein professionele praktijk: onderzoek, publicaties, producten, trainingen, lezingen, adviestrajecten, enzovoorts. Daarbij worden 5 sleutelpublicaties genoemd. Aan welke thema's is gewerkt, hoe worden projecten aangepakt en welke rollen hebben de verschillende actoren daarin? En wat is de impact en het effect van de output van het kenniscentrum op de kennisontwikkeling en kenniscirculatie en de innovatie van het domein?

2.1.3 Waaruit blijkt dat de output van het kenniscentrum relevant is voor de professionele praktijk?

2.1.4 Wat is de impact en het effect van de output van het kenniscentrum op de professionele praktijk?

2.2 Domein onderwijs en scholing

Netwerkvorming

De samenstelling van het netwerk geeft inzicht in de positie die het kenniscentrum en de lectoraten innemen in hun vakgebied op het gebied van onderwijs en scholing. Beschreven worden de contacten met de belangrijkste partners, de reden van samenwerking gekoppeld aan de missie van het kenniscentrum en de opbrengsten ervan.

2.1.1 Hoe is het netwerk van het kenniscentrum samengesteld, wat is het verband met

de missie en op welke wijze bevordert dit netwerk de realisatie van de missie in het domein onderwijs en scholing?

2.1.2 Waaruit blijkt de impact van de netwerkvorming van het kenniscentrum op de ontwikkeling van het domein onderwijs en scholing.

Output

Het onderzoeksprogramma van het kenniscentrum en de lectoraten wordt afgezet tegen het domein onderwijs en scholing. Aan welke thema's is gewerkt, hoe worden projecten aangepakt en welke rollen hebben de verschillende actoren daarin? De meest toonaangevende resultaten op het gebied van onderwijs worden beschreven, zoals het ontwikkelen van een leerlijn of een minor, het laten participeren van studenten in onderzoek van het kenniscentrum, het begeleiden van afstudeerscripties, enzovoorts. Datzelfde geldt voor het gebied van scholing: het begeleiden en scholen van docenten op het gebied van onderzoek, het organiseren van masterclasses en kennislunches, enzovoorts.

2.2.3 Waaruit blijkt dat de output van het kenniscentrum relevant is voor het onderwijs en de professionalisering van de medewerkers/docenten?

2.2.4 Waaruit blijkt de impact en het effect van de output van het kenniscentrum op het onderwijs en de professionalisering van de medewerkers/docenten.

2.3 Domein wetenschap/onderzoek

Netwerkvorming

De samenstelling van het netwerk geeft inzicht in de positie die het kenniscentrum en de lectoraten innemen in hun vakgebied op het gebied van wetenschap/onderzoek. Beschreven worden de contacten met de belangrijkste partners in het domein wetenschap/onderzoek, de reden van samenwerking gekoppeld aan de missie van het kenniscentrum en de opbrengsten ervan.

2.3.1 Hoe is het netwerk van het kenniscentrum samengesteld, wat is het verband met de missie en op welke wijze bevordert dit netwerk de realisatie van de missie in het domein wetenschap/onderzoek?

2.3.2 Waaruit blijkt de impact van de netwerkvorming van het kenniscentrum op de ontwikkeling van het domein wetenschap/onderzoek.

Output

Het onderzoeksprogramma van het kenniscentrum en de lectoraten wordt afgezet tegen het domein wetenschap/onderzoek. Aan welke thema's is gewerkt, hoe worden projecten aangepakt en welke rollen hebben de verschillende actoren daarin? De meest toonaangevende resultaten worden genoemd, zoals onderzoek, publicaties, promoties, presentaties, enzovoorts. 5 Sleutelpublicaties worden genoemd.

2.3.3 Waaruit blijkt dat de output van het kenniscentrum relevant is voor het domein wetenschap/onderzoek.

2.3.4 Waaruit blijkt de impact en het effect van de output van het kenniscentrum op het domein wetenschap/onderzoek.

Bijlagen bij hoofdstuk 2

In de bijlagen van de zelfevaluatie geven het kenniscentrum en de lectoraten een overzicht van de belangrijkste stakeholders, onderscheiden in A) domein, B) plaatselijke, regionale, landelijke en internationale relaties en daarbinnen C) de aard van het contact..

Tevens worden in de bijlagen van de zelfevaluatie overzichten opgenomen van de output van het kenniscentrum en de lectoraten per het domein. Het gaat om:

- een lijst met lopende en afgeronde onderzoeken;

- een overzicht van octrooien en patenten;
- een overzicht van alle publicaties;
- een schema met aantallen en soort publicaties (zie hieronder);
- een schema met aantallen presentaties en workshops.

Ook wordt een overzicht opgenomen met aantallen en soort publicaties per domein. De uiteindelijke indeling van publicaties naar de domeinen professionele praktijk, onderwijs en scholing en wetenschap/onderzoek valt onder de verantwoordelijkheid van het kenniscentrum. Zie voor een handreiking bij de indeling hoofdstuk 6.

professionele praktijk	jaar x	jaar x + 1	jaar x + 2	enz.	totaal
internationale vaktijdschriften					
nationale vaktijdschriften					
hoofdstukken in vakpublicaties					
...					
totaal					
per fte:					

Tot slot wordt in de bijlagen per lectoraat een overzicht gegeven van de verworven externe inkomsten (korte projectbeschrijving + bedrag). Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de 2e en 3e geldstroom.

Hoofdstuk 3: ontwikkelingen

Het kenniscentrum beschrijft in dit hoofdstuk ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan in de planperiode die niet elders in de zelfevaluatie aan de orde komen. Aandachtspunten zijn onder meer inhoudelijke verschuivingen in het profiel, de impact van externe invloeden, de personele opbouw, faculteitoverschrijdende samenwerking en internationalisering.

Hoofdstuk 4: stakeholderanalyse per domein

In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gepresenteerd van de uitkomsten van het stakeholderonderzoek. Per domein brengen het kenniscentrum en de lectoraten de gebruikersomgeving in kaart. De belangrijkste stakeholders per lectoraat per domein worden gevraagd naar hun betrokkenheid bij de activiteiten van het kenniscentrum, de aard en de reden van de interactie en hun waardering voor de kwaliteit en de bruikbaarheid van de werkzaamheden van het kenniscentrum. De wijze waarop de stakeholders worden bevraagd is vrij. Inmiddels is ervaring opgedaan met vragenlijsten, één op één interviews en panelgesprekken; naar aanleiding van ervaringen elders lijkt een gezamenlijke interviewsetting een goede werkwijze.

Inzichtelijk wordt gemaakt waarop de keuze voor deze stakeholders is gebaseerd; denk hierbij aan de breedte van het kenniscentrum, best practices en de mate van betrokkenheid van de stakeholders.

4.1 Met welke termen beoordelen de stakeholders de onderzoekscompetenties van het kenniscentrum?

4.2 Wat is het oordeel van de stakeholders met betrekking tot de output van het kenniscentrum? Vinden zij opbrengsten relevant en vernieuwend voor het vakgebied?

4.3 Kunnen stakeholders aansprekende voorbeelden geven van de wijze waarop zij activiteiten en output van het kenniscentrum incorporeren?

4.4 Wat is de mening van de stakeholders over de wijze van samenwerking en communicatie met het kenniscentrum?

4.5 Hoe worden de stakeholders betrokken bij de samenstelling en de uitvoering van het onderzoeksprogramma?

4.6 Vinden de stakeholders dat het kenniscentrum blijk geeft van leiderschap en vitaliteit? Welke voorbeelden noemen zij?

Hoofdstuk 5: zelfreflectie

Het kenniscentrum en de lectoraten reflecteren in dit hoofdstuk op de vraag in hoeverre de doelstellingen en de missie zijn gerealiseerd en op de uitkomsten van de stakeholderanalyse.

5.1 Zelfbeeld

Besproken wordt in hoeverre de in de missie geformuleerde doelstellingen zijn gerealiseerd, rekening houdend met de ontwikkelingsfase van het kenniscentrum. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een SWOT-analyse: een analyse van sterkte-zwakte en kansen-bedreigingen. Zowel de in- als externe omgeving kan hierbij worden betrokken.

5.1.1 Hoe verhoudt de uitgezette koers van het kenniscentrum zich tot de gerealiseerde output?

5.1.2 Wat is de kracht en zwakte van het kenniscentrum en wat zijn kansen en bedreigingen?

5.2 Confrontatie

Het kenniscentrum vergelijkt de uitkomsten van de stakeholderanalyse met het eigen zelfbeeld en analyseert verschillen in ervaringen. Welke opmerkingen van de stakeholders sluiten aan bij eigen visie op het functioneren van het kenniscentrum, welke zijn nieuw en welke wijzen op lacunes in het functioneren?

5.2.1 Hoe verhoudt het zelfbeeld van het kenniscentrum zich tot de uitkomsten van de stakeholderanalyse en hoe kunnen eventuele verschillen worden verklaard?

6. Begrippenlijst

Domeinen

domein professionele praktijk

In het domein professionele praktijk wordt de beroepspraktijk van het betreffende kenniscentrum uitgeoefend. Voorbeelden zijn educatie, de gezondheidszorg enzovoorts. Het kenniscentrum profileert zich op deelgebieden binnen het domein. De HU leidt bachelors en masters op om in de professionele praktijk hun beroep uit te oefenen.

In dialoog met de beroepspraktijk formuleren lectoren en kenniscentra onderzoeksvragen die ten doel hebben een bijdrage te leveren aan de innovatie van die beroepspraktijk. Gebruikmakend van kennis uit het werkveld voegen onderzoekers binnen het hbo daaraan middels onderzoek innovatieve kennis toe die de beroepspraktijk verder kan brengen. Het kenniscentrum levert bijdragen aan de beroepsontwikkeling in de professionele praktijk door onder andere ontwikkelingsvragen uit het domein te onderzoeken en de resultaten daarvan beschikbaar te stellen en kennis uit het domein wetenschap/onderzoek te integreren in haar onderzoek voor het domein professionele praktijk.

domein onderwijs en scholing

Met het domein onderwijs en scholing wordt de Hogeschool Utrecht zelf bedoeld. De term onderwijs verwijst naar (studenten in) de bachelor- en masteropleidingen. Het kenniscentrum en de lectoraten leveren vanuit de ervaringen in het domein professionele praktijk en het domein wetenschap/onderzoek bijdragen aan vernieuwingen in dit domein door – via curriculumvernieuwing, minoren, begeleiding van afstudeerders enzovoort – betrokken te zijn bij de opleiding van nieuwe professionals die zijn voorbereid op werken in de beroepspraktijk. Met de term scholing wordt verwezen naar de deskundigheidsbevordering en professionalisering van docenten.

domein wetenschap/onderzoek

In het domein wetenschap/onderzoek wordt wetenschappelijke kennis ontwikkeld (wetenschappelijke artikelen, dissertaties) door het kenniscentrum. Daarnaast wordt met en door universitaire en niet-universitaire (denk aan TNO, RIVM enzovoorts) onderzoeksinstituten kennis ontwikkeld op het gebied van de missie van het kenniscentrum die vervolgens wordt vertaald naar de domeinen professionele praktijk en wetenschap/onderzoek.

Netwerkvorming

Tot het netwerk van het kenniscentrum behoren:

- relaties waarmee beroepsmatig min of meer geregelde contacten mee worden onderhouden;
- stakeholders: alle mensen en organisaties die in de omgeving van het kenniscentrum een rol hebben bij het realiseren van de visie, missie en jaarplannen omdat er een wederzijds belang bij het realiseren èn daaraan werken in een door beide partijen overeengekomen vorm van samenwerking; een ander woord voor 'stakeholders' is 'samenwerkingspartners';
- formele relaties op het gebied van bestuur en beleid die tot doel hebben invloed uit te oefenen onderzoeksbeleid en/of –financiering.

Publicaties

De uiteindelijke indeling van publicaties naar de domeinen professionele praktijk, onderwijs en scholing en wetenschap/onderzoek valt onder de verantwoordelijkheid van de lectoren.

domein professionele praktijk

- publicaties in (inter)nationale vaktijdschriften en bladen van beroepsverenigingen die niet tot de categorie refereed journals gerekend worden;
- boeken en bijdragen (hoofdstukken) aan vakpublicaties.

domein onderwijs en scholing

- publicaties met betrekking tot bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs;
- publicaties met betrekking tot de professionalisering van docenten

domein wetenschap/onderzoek

- publicaties in refereed journals;
- dissertaties;
- abstracts van en presentaties op wetenschappelijke bijeenkomsten en congressen.

Vitaliteit

Vitaliteit refereert naar de interne en externe dynamiek van het kenniscentrum en de lectoraten, nu en in de toekomst. Hiertoe behoort de levensvatbaarheid van het kenniscentrum, goed leiderschap, het vermogen om te enthousiasmeren en om eigenaarschap te bevorderen. Dit houdt tevens in dat de lectoren beschikken over de flexibiliteit om enerzijds onderzoekslijnen te starten maar daar waar nodig ook te beëindigen en anderzijds de managementkwaliteiten hebben om projecten en onderzoeken op een professionele manier uit te voeren.

7. Literatuur

Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek (BKO) 2009 – 2015. Vastgesteld tijdens de Algemene Ledenvergadering HBO-raad, oktober 2007.

Meet! de maatschappelijke kwaliteit van onderzoek sci-Quest methode ontwikkeld en in praktijk gebracht. Een introductie tot: Evaluating Research in Context. A Method for Comprehensive Assessment (2nd edition) en Zichtbaar maken van maatschappelijke relevantie van kennis. Gids voor de praktijk van de sci_Questmethode voor universiteit en hbo. Samenstelling Leonie van Drooge. Den Haag, 2007.

Jack Spaapen, Huub Dijkstra and Frank Wamelink, *Evaluating Research in Context. A Method for Comprehensive Assessment.* Second edition. Den Hague, 2007.

Marijk van der Wende, Frank Wamelink en Paul van Deursen, 'Kwaliteitszorg van onderzoek in het HBO: het Sci-Quest/Lect project aan de Hogeschool Utrecht'. In: *Thema. Tijdschrift voor hoger onderwijs en management* 14-1 (2007) p.11-17.

Zichtbaar maken van maatschappelijke relevantie van kennis. Gids voor de praktijk van de sci-Quest methode voor universiteit en hbo. Samenstelling A.L. Loos. 2007.